
RAPORT DE MONITORIZARE A SITULUI "SATE
CU BISERICI FORTIFICATE DIN TRANSILVANIA",
ÎNSCRIS ÎN LISTA PATRIMONIULUI MONDIAL/
UNESCO, Poziția 596 bis - 2011

ist. artă Iozeфина Postăvaru
responsabil monitorizare sit

Abstract

The annual monitoring report for the Site on the World Heritage List / UNESCO - *Villages with fortified churches in Transylvania* was elaborated according to the responsibilities of the National Institute of Heritage and valorise data which were collected during the visits to the villages Călnic (Alba county), Valea Viilor and Biertan (Sibiu county), Saschiz (Mureș county), Dârjiu (Harghita county) and, respectively Viscri and Prejmer (Brașov county), in November 2011 and January 2012. The fieldwork consisted in the inspection of the sites and their buffer zones in order to asset the results of the activities undertaken on their protection in 2011. These visits involved also representatives of the sites' holders and local authorities which are invested by recent *Government Decision no. 1102/2011* to form *Organizing Committees UNESCO* (COU).

Keywords: report, UNESCO sites, fortified churches, Transylvania.

În intervalele 28-30 noiembrie 2011 și 11-13 ianuarie 2012, am efectuat două deplasări în localitățile Călnic (jud. Alba), Valea Viilor, Biertan (jud. Sibiu), Saschiz (jud. Mureș), Dârjiu (județul Harghita) și, respectiv, Viscri și Prejmer (jud. Brașov), în cadrul activităților de monitorizare în vederea elaborării raportului anual pentru situl cu poziția 596 bis din Lista Patrimoniului Mondial / UNESCO – *Sate cu biserici fortificate din Transilvania*, conform atribuțiilor ce revin Institutului Național al Patrimoniului și a responsabilității ce-mi incumbă prin adresa nr. 1321/20.07.2011 a Ministerului Culturii și Patrimoniului Național.

*Fig. 1 - Viscri. Perspectivă asupra satului și a bisericii fortificate, dinspre nord;
Viscri. perspective to the village from the North*

Activitatea pe teren a constat în inspectarea monumentelor și a zonelor lor de protecție în scopul de a evalua rezultatele activităților de protecție întreprinse asupra acestora, în anul 2011.

Constatările pe teren au fost efectuate împreună cu reprezentanți ai deținătorului monumentului din Lista Patrimoniului Mondial, ai autorităților locale – Primăria, Consiliul Județean, Poliția pentru Patrimoniul, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență – și ai Direcției Județene pentru Cultură și Patrimoniul Național din județele Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu.

Aceste instituții sunt investite prin *Hotărârea de Guvern nr. 1102 din 2 noiembrie 2011 pentru modificarea Programului de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.268/2010* să delege reprezentanți în comitetele de organizare UNESCO (COU). Deplasarea *in situ* a constituit prima reuniune a acestor reprezentanți și a prilejuit discuții asupra managementului monumentelor și a stadiului de implementare a Programului de protecție și gestiune a sitului înscris în Lista Patrimoniului Mondial.

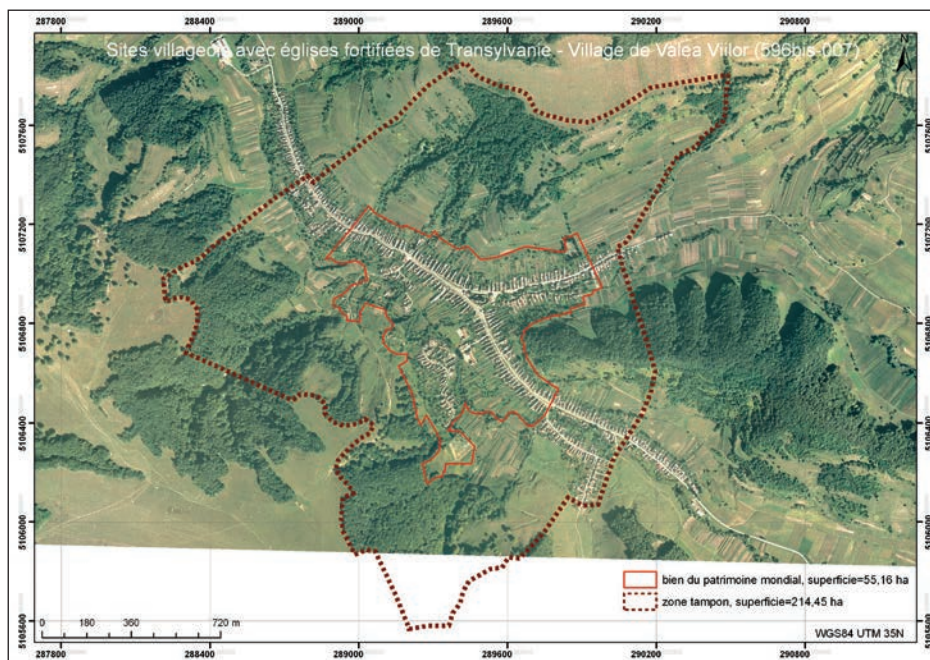

Fig. 2 - Valea Viilor. Delimitarea sitului și a zonei sale de protecție în programul eGISpat, validată în anul 2009; Valea Viilor. The core and the buffer zone, in eGISpat Programme, as validated in the Retrospective Inventory 2009

Fig. 3 - Saschiz. Biserica fortificată, restaurată 2000- 2011 și turnul clopotniță, inclus în Planul Național de Restaurare; Saschiz. The fortified church restored 2000-2011 and the bell tower, put on the National Restoration Plan (PNR)

Fig. 4 - Valea Viilor. Biserica fortificată, zidul de incintă cu drum de strajă și sistemul de drenaj refăcut în 2011 / Valea Viilor. The fortified church, the enclosure wall with the watch road and the drainage system, restored in 2011

1. JUSTIFICAREA ÎNSCRIERII

Situl „Sate cu biserici fortificate din Transilvania” a fost înscris în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO în anul 1999, ca extensie a sitului „Biertan”, înscris în LPM în 1993, în baza criteriului IV:

Sunt un exemplu excepțional al unui tip de construcție, al unui ansamblu arhitectural sau tehnologic ori al unuiia natural, care ilustrează o etapă semnificativă din istoria umanității.

Valorile siturilor, ca și semnificația acestora, așa cum au fost definite la momentul înscrierii și extensiei sale au rămas neschimbate (Fig. 1).

2. DATE PRIVITOARE LA LOCALIZAREA MONUMENTELOR

2.1. În cadrul Programului național eGISpat pentru realizarea unui sistem informațional geografic (GIS) pentru protecția patrimoniului cultural național imobil, bazat pe un parteneriat între Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Institutul Național al Monumentelor Istorice – actualul Institut Național al Patrimoniului – și ESRI România, care

se desfășoară începând cu anul 2006, au fost realizate delimitările monumentelor care alcătuiesc situl UNESCO „Sate cu biserici fortificate din Transilvania” și ale zonelor lor de protecție. Aceste delimitări au fost validate și incluse în *Retrospective Inventory* din anul 2009¹.

2.2. În Transilvania, Cartea Funciară și numărul cadastral funcționează din sec. al XIX-lea. Toate clădirile sunt intabulate dar în CF nu este precizat regimul juridic de monument istoric (Fig. 2).

3. ZONELE DE PROTECȚIE

Zonele de protecție (“zone tampon”) ale monumentelor care alcătuiesc situl LPM UNESCO „Sate cu biserici fortificate din Transilvania” sunt delimitate, validate și incluse în documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism².

4. REACTUALIZARE DATE TEHNICE

În prezent sunt în curs de actualizare **Planurile Urbanistice Generale (PUG)** ale tuturor unităților administrativ teritoriale pe raza cărora sunt amplasate monumente înscrise în LPM UNESCO, poz. 596 bis.

În cadrul Programului desfășurat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT), în baza *HG nr. 738 din 9 iulie 2008 privind stabilirea măsurilor necesare în vederea finanțării, elaborării și actualizării documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism pentru zonele cu monumente istorice care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial*, în anul 2011 au fost finalizate și se află în curs de avizare **Planurile Urbanistice Zonale (PUZ)** pentru toate localitățile cu zone înscrise în LPM UNESCO, poz. 596 bis (Fig. 3).

4.1. Stadiul actualizării documentațiilor urbanistice:

Câlnic: Reactualizarea PUG, Proiect nr. 4709, proiectant “Proiect Alba” SA. În planșele PUG – există o diferență de contur a zonei de protecție a sitului. Primăria intenționează să comande un PUZ pentru piața centrală, în urma degajării recente a acesteia de o construcție parazitara.

Prejmer: PUZ – Zona Protejată, Etapa I, proiectant “Urban Proiect”-București, cu un Studiu istoric de fundamentare elaborat de INP, în faza de avizare.

Viscri: PUG – proiectant “ASICICOL” SRL – Mediaș, Sibiu, contract nr. 31/2010; PUZ – Zona Protejată, Etapa I, Contract nr. 34 / 2010, arh. Ștefan Bâlici.

¹*Retrospective Inventory* este un proiect lansat de Comitetul Patrimoniului Mondial, în anul 2004, în scopul clarificării delimitării bunurilor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial și a zonelor lor de protecție, în perioada 1978-1998.

² Vezi punctul 4 al prezentului Raport de monitorizare.

Dârjiu: PUZ – Zona Protejată, Etapa I, Contract nr. 304/2011, Proiect nr. 5/2001, proiectant „Proiect Alba” SA, arh. Cristina Neagu, în faza de avizare.

Saschiz: PUZ *Analiza situației existente, propuneri de dezvoltare locală și de reglementări pentru PUZ*, proiectant „ArhiGRAF” SRL Sibiu, arh. Vladimir Grigorov, Contract nr. 2328 A/ 25.11.2009, în faza de avizare.

Biertan: PUZ – Zona Protejată și Zona de Protecție aferentă, Faza III, Contract nr. 318/2007, Proiect nr. 4822, dec. 2008, „Proiect Alba” SA, cu aviz de oportunitate. Contract pentru studiul istoric cu Muzeul Național de Istorie. PUZ Biertan nu a avut dezbateri publice și nu a fost avizat de DCPN.

Valea Viilor: PUZ – Zona Protejată și Zona de Protecție aferentă, Faza III. Contract nr. 319/2007, Proiect nr. 4823, dec. 2008, „Proiect Alba” SA Se propune extinderea zonei de protecție a sitului (Fig. 4).

5. MANAGEMENTUL MONUMENTELOR

Programul de protecție și gestiune pentru monumentele istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este reglementat prin HG nr. 493 din 1 aprilie 2004 și HG nr. 1.268 din 8 decembrie 2010, modificată prin HG 1.102 din 2 noiembrie 2011. Acest program este în curs de implementare pentru situl cu poziția 596 bis din Lista Patrimoniului Mondial UNESCO: „Sate cu biserici fortificate din Transilvania”, prin constituirea în cadrul Consiliilor Județene Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu a **Comitetelor de Organizare UNESCO (COU)** pentru siturile LPM de pe teritoriul fiecărui județ.

6. DOCUMENTAȚII TEHNICE ȘI LUCRĂRI DE CONSERVARE / RESTAURARE

Câlnic: Restaurare casa parohială evanghelică

Biertan: 1. Studiu de fezabilitate *Konzept zum Erhalt, zur Sicherung und zur behutsamen Entwicklung des Bestandes der Kirchenburg und der Nebenanlagen*, Jan Hülsemann, Henriette Lemnitz, Joachim Faitsch, Januar 2011. 2. Autorizație de construcție nr. 194/30.09.2011 – *Centru de îngrijire și asistență persoane vârstice*, str. Cloșca nr. 72 – pe conturul zonei protejate.

Valea Viilor: 1. Documentația pentru lucrările la șarpantă la biserica fortificată se află la avizare la MCPN. 2. Săpăturile pentru noul dren au fost executate fără supraveghere arheologică. 3. Certificate de urbanism eliberate de Consiliul Județean / Serviciul Urbanism Amenajarea Teritoriului și Mediu pentru construire locuințe (4), pentru o stație de bază GSM, pentru modernizare drumuri agricole de exploatare și pentru schimbarea funcțiune (Casa nr. 318, nr. 213/25.05.2011).

Dârjiu: 1. Biserica unitariană – cercetări de parament. arh. Tövissi Zsolt. 2. Studiu – lista proprietarilor clădirilor și fotografii vechi, Cristina

Hertia – MDRT.

Saschiz: 1. Finalizarea lucrărilor de restaurare la Biserica evanghelică. 2. Reabilitare fațade casele nr. 305, 422, 434, 453 – MET. 3. Proiect „Restaurarea Cetății de refugiu, sec. XIV. Modernizarea drumului de acces”, faza Dali – certificat de urbanism nr. 14.07.2011. 4. Reamenajare, mansardare și schimbare destinație din casă de locuit în pensiune – imobil nr. 569 în zona protejată, Aviz DJPCN 025/Z/29.05.2009. 5. Proiect de consolidare restaurare turn-clopotniță și instalații electrice pentru biserica evanghelică, prin PNR, stadiul achiziției. 6. Certificat de urbanism nr. 1/14.02.2011 - casa nr. 29 – cu aviz DCPN 038/Z/2011.04.08

Viscri: 1. Lucrări de întreținere la biserica fortificată – completări zidărie cu piatră de la Meşendorf, dintr-o veche exploatare, pentru turn și pavaj, reparații acoperiș, curățarea podului. 2. Casele nr. 27 (cumpărată de MET) și nr. 149 (fără stăpân) au fost consolidate cu tiranți de fier. 3. Reparații la șurile de pe frontul S al Străzii Principale (2007-2011). 4. Casa nr. 198 a fost reabilitată. 5. Proiect EA Grant pentru amenajare șura comunală (nr. 67) ca bucătărie comunitară.

Prejmer: 1. Proiect de reamenajare ca pensiune a fostei case a predicatorilor din curtea casei parohiale evanghelice (str. Mare, nr. 5), în curs de avizare.

7. STAREA DE CONSERVARE A MONUMENTELOR

Datorită elaborării recente a documentațiilor PUZ, capitolul *Analiza situației existente, propuneri de dezvoltare locală și de reglementări pentru PUZ* cuprinde date referitoare la starea de conservare a patrimoniului construit.

În timpul deplasării pentru monitorizare au fost constatate următoarele probleme:

Câlnic: 1. Biserica evanghelică are fisuri importante provocate de tasările de teren cauzate de modificarea nivelului pânzei freatice prin drenajul necorespunzător din anii 1980. 2. Nu s-au eliberat autorizații de construcție.

Prejmer: 1. Biserica evanghelică are infiltrații în zidul de sud al corului din cauza rezolvării precare a sistemului de scurgere a apei pluviale (Fig. 5). Aceeași deficiență cauzează deteriorări serioase la structura de lemn a galeriilor camerelor de provizii. 2. Fațada casei nr. 13, monument istoric, a fost modificată fără a se ține seama de aspectul original. Casa nr. 993 este abandonată și în stare critică.

Viscri: 1. Casa nr. 10 – schimbare a dimensiunilor golurilor ferestrelor și montarea unei tâmplării neadecvate. 2. Case construite fără aviz: nr. 111, în fața bisericii ortodoxe, capăt de perspectivă a Străzii Principale și o casă în extravilan, lângă stația de epurare. Primăria a sesizat în 2010 Inspectoratul de Stat în Construcții și Consiliul Județean. 3. Case în ruină: nr.

Fig. 5 - Prejmer. Perspectivă asupra bisericii fortificate dinspre sud-est; umiditate excesivă în ziduri / Prejmer. South- East perspective to the fortified church; humidity in excess into the walls

Fig. 6 - Viscri. Frontul de case sudic al Langgasse, cu fațade reabilitate de Mihai Eminescu Trust (MET) / Viscri. Southern front houses on Langgasse, with the facades rehabilitated by Mihai Eminescu Trust (MET)

Fig. 7 - Biertan. Portalul de vest al bisericii evanghelice fortificate (c. 1500). Deteriorări și intervenții nocive / Biertan. West portal (about 1500) - deteriorations and harmful interventions

verticală iar fațada casei secundare s-a prăbușit de curând (în PUZ exista). 2. Intervenții necorespunzătoare la casele nr. 350, nr. 417 și nr. 449 (unde nu au fost respectate avizele). 3. Intervenții nocive la Sala de festivități din incinta bisericii evanghelice (placarea soclului cu piatră fixată în mortar de ciment, cu obturarea răsuflătorilor pivniței, care era deja în stare critică).

Biertan: 1. Cf. *Raport DCPN Sibiu 2011- Planșe cu fotografii - Clădiri cu valoare arhitecturală și ambientală*, 7 clădiri necesită intervenții de urgență.

2. Zugrăveli în culori sintetice stridente: str. Avram Iancu nr. 15, nr. 34; str. Nicoale Bălcescu nr. 58; str. Avram Iancu nr. 15, nr. 34, nr. 43; str. Horea nr. 9, nr. 22, nr. 36; str. Tudor Vladimirescu, nr. 2. 3. Biserica evanghelică fortificată: stare proastă a portalurilor de sud și de vest - pierderi masive de material litic (Fig. 7). Bolta sacristiei este în stare critică, umiditate în exces în zidul incintei a 2-a. Fisuri inactive la absida (martori fixați în 5.06.1999). Umiditatea crescută cauzată de un dren efectuat defectuos în

76, nr. 82, nr. 84 (cumpărată de MET pentru reabilitare), nr. 128 (proprietar o agenție imobiliară) (Fig. 6).

Dârjiu: 1. Casele nr. 181 și nr. 182, situate lângă biserica fortificată, pe NV sunt în ruină iar proprietarul a cerut autorizație de demolare (respinsă de DCPN). 2. A fost executat un șanț pentru cabluri electrice în jurul bisericii fortificate, fără supraveghere arheologică. 3. A fost instalat un grup sanitar în locul unui hambar de provizii de pe zidul de incintă al bisericii fortificate, fără avize.

Saschiz: 1. Casa nr. 318 este în stare gravă, cu învelitoarea căzută. Casa nr. 419 are frontonul ieșit din

Fig. 8 - Biertan. Casa nr. 36 din cartierul românesc, demolată în decembrie 2011, fără autorizație / Biertan. House no. 36, in the Romanian quarter, demolished in November 2011, without authorization

Fig. 9 - Valea Viilor. Biserica evanghelică fortificată. Panouri de semnalizare a monumentului / Valea Viilor. The fortified church. Signalling panels

2010 a produs tasarea și fisurarea terenului la est de cor, și împingeri în zidul de incintă. Ventilarea interioarelor turnurilor *Muzeul și Turnul catolicilor* a fost rezolvată prin instalarea unor grilaje în loc de uși. 4. La casa de pe str. Avram Iancu nr. 3, frontonul cu inscripție "1786" are fixat un cadru metalic pentru cabluri de curent electric. 5. Casa de pe str. Crișan nr. 36, ce definea caracterul centrului cartierului românesc, alături de școală și casa nr. 35, a fost demolată în noiembrie 2011, fără autorizație (Fig. 8).

Valea Viilor: 1. Umiditate în exces la clădirile din centrul satului. 2. Intervenții nocive la poarta casei nr. 126 (în fața primăriei), la casa nr. 438 și la școala primară, prin reabilitare termică.

8. INVESTIȚII, DEZVOLTARE TURISTICĂ

Câlnic: drumuri asfaltate și alee din dale în jurul Cetății – lucrări finalizate 2011.

Prejmer: 2 case reabilite cu asistență de 25% din cheltuieli de la Consiliul Local.

Viscri: 2010 Proiect *Pod multifuncțional:* oprește nisipul rulat dintr-o veche carieră, care colmata albia râului și destabiliza drenul istoric.

Dârjiu: Proiect câștigător – asfalt PNDI (dezvoltarea infrastructură) prin MDRT – drum comunal, drum județean, 25 KM până la Mureni.

Saschiz: un nou Punct de informare turistică a fost deschis în fosta

măcelărie comunală, construcție ce face parte din ansamblul bisericii evanghelice fortificate.

9. RESURSE FINANCIARE

Câlnic: 1. PUG – finanțare Consiliu Local, PUZ, zone protejate - finanțare MDRT. 2. Restaurare casa parohială evanghelică – finanțare prin PNR și Fundația „Ars Transilvaniae”.

Prejmer: PUG – finanțare Consiliu local, PUZ, zone protejate - finanțare MDRT.

Viscri: 1. PUG – finanțare Consiliu local. 2. Program guvernamental – finanțare alimentare cu apă Viscri și Meșendorf. 3. Fundația Mihai Eminescu Trust – finanțare canalizare și stație de epurare ecologică, 3.200 m canal, conectarea la rețeaua de apă; scenariu de incendiu; PUZ; lucrări de întreținere la biserica evanghelică fortificată; pod multifuncțional. Lucrări de întreținere la biserica fortificată din autofinanțare (vânzare bilete). 4. Semnalizarea monumentelor istorice - finanțare MDRT.

Dârjiu: PUG finanțare Consiliu local, PUZ – zone protejate finanțare MDRT.

Saschiz: 1. PUG finanțare Consiliu local, PUZ – zone protejate finanțare MDRT. 2. Restaurare Biserica fortificată finanțare prin PNR gestionat de INP.

Biertan: PUG finanțare Consiliu local, PUZ - zone protejate finanțare MDRT.

Valea Viilor: PUG finanțare Consiliu local, PUZ - zone protejate finanțare MDRT.

10. SEMNALIZAREA MONUMENTELOR

Toate obiectivele sitului „Sate cu biserici fortificate Biserici din Transilvania” sunt semnalizate însă nu într-o manieră unitară (Fig. 9).

11. VIZITATORI

Câlnic: 5.000 vizitatori, dintre care 2.000 gratuit

Prejmer: 10.000 vizitatori

Viscri: 11.000 vizitatori. Capacitate de cazare 90 locuri

Saschiz: 10.000 vizitatori, contorizare la Punctul de informare turistică organizat de fundația ADEPT

Biertan: 10.000 vizitatori

Valea Viilor: 8.000 vizitatori

12. PUBLICAȚII, STUDII ȘTIINȚIFICE

Generale:

1. *Romania. Patrimoine mondial. World Heritage. Patrimoine saxone de Transylvanie. Saxon Heritage in Transylvania*, INP, București 2010.

2. Răzvan Theodorescu, Atena Groza, fotografii George Dumitriu, *România în Patrimoniul UNESCO*, Ed. Monitorul Oficial, 2011.

3. <http://www.descopera.ro/descopera-in-romania/2629839-bijuterii-ale-romaniei-in-patrimoniul-unesco-iii>

4. <http://www.viatransylvania.com/activities-view/id-6/activity-visit-the-fortified-churches/>

5. <http://www.patrimoniulnational.ro/new/index.php>

Speciale:

Câlnic: 1. Ziarul cultural “Curierul Cetății Câlnic”.

Dârjiu: 1. Panorame sferice *Comorile Ținutului Secuiesc* www.virtualissekelyfold.ro.

Saschiz: 1. *Monografia localității Saschiz*, Florentina Călugăr coord., Primăria Saschiz, Nicolae Teșculă, Liviu Cîmpeanu, Alin Pora colab., Ed. Nico, Tg. Mureș, 2011. 2. *Povestiri Saschizene*, proiect al Bibliotecii comunale Saschiz cu finanțare Global Libraries Romania www.povestirisaschizene.ro. 3. Broșuri de popularizare publicate de asociația Târnava Mare www.DiscoverTarnavaMare.org, fundația ADEPT www.fundatia-adept.org.

Valea Viilor: *Heimatbuch einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft Wurmloch im Weinland*, Herausgegeben von Roland Hönig im Auftrag der Heimatortsgemeinschaft Wurmloch, Sedna-Verlag, 2011.

Viscri, Prejmer: cotidianul *Transilvania Expres* (Brașov) are o rubrică periodică despre monumente.

Fig. 10 - Saschiz. Noul Centru de Informare Turistică comercializează și produse tradiționale locale / Saschiz. The new opened Tourism Information Centre is also offering local traditional products

13. FESTIVALURI, DEZBATERI, SIMPOZIOANE

Câlnic: 1. Festivalul Internațional “Lucian Blaga”. 2. „Prietenii Cetății” – Acțiuni ecologice primăvara și toamna cu copii și tinerii din comună. 3. „Mode și Veșminte din trecut”.

Viscri: 1. Ședințe de informare despre monumente și obținerea autorizațiilor, o dată pe an, în martie, cu toată populația locală. 2. Apel DCPN - Brașov la Uniunea Națională a Notarilor Publici pentru informarea proprietarilor asupra statutului de monument istoric. 3. Evenimente de Rusalii, întâlnire cu sașii din zona Rupea / Repserland. 4. La biserică, la fiecare 2 ani, prima sâmbătă din august, întâlnirea sașilor. „Ziua sașilor”, cu finanțare de la Consiliul Județean. 5. Parteneriate cu minoritățile din Cluj (cursuri de conservare și valorificare a patrimoniului).

Prejmer: 1. Apel DCPN Brașov la Uniunea Națională a Notarilor Publici pentru informarea proprietarilor asupra statutului de monument istoric. 2. Sesiunea de pregătire a ofițerilor responsabili cu protejarea monumentelor istorice, 2011. 3. *Ziua Prejmerului*, stabilită prin HCL 2004, pe 29 iunie, de Sf. Petru și Pavel. 4. *Festivalul clătitor*, stabilită prin HCL 2007, în luna februarie. 5. *Ziua sașilor*, Consiliul Județean Brașov și landul Baden Württemberg. 6. *Diletto Musicale* – organizat de Stephen Schland, a 13-a ediție, august. 7. Au dispărut și trebuie revigorate *Ziua Pompierului* (26-30 decembrie) și *Maialul* (mai, petrecere câmpenească).

Dârjiu: Program pentru ocrotirea imaginii satului tradițional *Faluhép védelemi program* Memoriu general.

Biertan: În seria de manifestări „Coktail Cultural” inițiată în 2010 de către asociațiile Microregiunea Hârtibaciu și Mioritics, concert de harpă celtică susținut de Roxana Moişanu, 23 iulie 2011.

Valea Viilor: evenimente organizate de ECO Muzeu Regional Sibiu, Festivalul “Marțian Negrea”.

14. DEZVOLTAREA MESERIILOR TRADIȚIONALE

Câlnic: partener Proiect “Pe drumul vinului”.

Viscri: 1. Ateliere de meserii tradiționale: de fierărie – Gabor Istvan, nr. 220, în Cliviz; cărămidărie – spre Dealul Dumbrăvii; cărbunărie – spre Bunești. 2. Șoșoni de pâslă, proiect “Viscri începe”. 3. Asociația femeilor (130 femei) – camere de cazare cu mobilier săsesc și mâncăruri tradiționale.

Saschiz: Fundația ADEPT a inițiat recuperarea tradiției producerii casnice de dulcețuri, gemuri și siropuri de fructe, zacuscă și miere (27 sortimente). În 2010 s-a deschis fabrica de gemuri și siropuri (Transylvania Food Company). „Dulceața de Rubarbă” este marcă înregistrată (Fig. 10).